

Inhoud

Inleiding 10

1 Standpunten en verschillen van mening 13

- 1.1 Expliciete en impliciete verschillen van mening 14
- 1.2 Positieve en negatieve standpunten 14
- 1.3 Standpunten en uitingen van twijfel 15
- 1.4 Typen verschillen van mening 17
- 1.5 Hoofdverschillen en subverschillen 18
- 1.6 De presentatie van standpunten en van twijfel 19

[Samenvatting 22](#)

[Achtergrondliteratuur 23](#)

2 Argumenteren en discussiëren 25

- 2.1 Oplossen van een verschil van mening 26
- 2.2 Discussiefasen in argumentatieve discussies 26
- 2.3 Analyseren met het ideaalmodel van een kritische discussie 27
- 2.4 Het betoog als onderdeel van een impliciete discussie 30

[Samenvatting 32](#)

[Achtergrondliteratuur 33](#)

3 De presentatie van argumentatie 35

- 3.1 De identificatie van standpunten 36
- 3.2 Indicatoren van argumentatie 37
- 3.3 Aanwijzingen in de context 38
- 3.4 Andere hulpmiddelen bij het interpreteren 39
- 3.5 Het verschil tussen argumentatie en een verklaring, toelichting of uitleg 40
- 3.6 Een maximaal argumentatieve interpretatie 41

[Samenvatting 43](#)

[Achtergrondliteratuur 44](#)

4 Verzwegen standpunten en verzwegen argumenten 47

- 4.1 Verzwegen onderdelen van het betoog 48
- 4.2 Algemene spelregels voor communicatie 49
- 4.3 Specificatie van de spelregels als correctheidsvoorwaarden 50
- 4.4 Overtredingen van de spelregels 51
- 4.5 Varianten van indirectheid 52
- 4.6 Expliciteren van verzwegen standpunten 53
- 4.7 Expliciteren van verzwegen argumenten 54
- 4.8 Verzwegen argumenten in een welbepaalde context 56

[Samenvatting 57](#)

[Achtergrondliteratuur 58](#)

- 5 De argumentatiestructuur van het betoog 61**
- 5.1 Enkelvoudige argumentatie 62
 - 5.2 Combinaties van enkelvoudige argumentaties 62
 - 5.3 Meervoudige, nevenschikkende en onderschikkende argumentatie 65
 - 5.4 Notatie en schematische afbeelding van de argumentatiestructuur 66
 - 5.5 De presentatie van complexe argumentatie 70
 - 5.6 Een maximaal argumentatieve analyse 71
 - 5.7 Verzwegen argumenten en de analyse van complexe argumentatie 73
 - 5.8 Het maken van een analytisch overzicht 75
- Samenvatting 77
Achtergrondliteratuur 78
- 6 De deugdelijkheid van argumentatie 81**
- 6.1 Aanvaardbaarheid, geldigheid en deugdelijkheid 82
 - 6.2 Argumentatieschema's van verschillende argumentatietypen 84
 - 6.3 Argumentatie gebaseerd op een kentekenrelatie 86
 - 6.4 Argumentatie gebaseerd op een vergelijkingsrelatie 88
 - 6.5 Argumentatie gebaseerd op een causale relatie 91
- Samenvatting 94
Achtergrondliteratuur 95
- 7 Regels voor het voeren van een redelijke discussie 1-5 97**
- 7.1 Drogredenen als overtredingen van discussieregels 98
 - 7.2 De vrijheidsregel 99
 - 7.3 De verdedigingsplichtregel 103
 - 7.4 De standpuntregel 106
 - 7.5 De relevantieregel 109
 - 7.6 De verzwegen-argumentregel 111
- Samenvatting 113
Achtergrondliteratuur 114
- 8 Regels voor het voeren van een redelijke discussie 6-10 117**
- 8.1 Een voldoende verdediging van een standpunt 118
 - 8.2 De uitgangspuntregel 118
 - 8.3 De geldigheidsregel 121
 - 8.4 De argumentatieschemaregel 122
 - 8.5 De afsluitingsregel 125
 - 8.6 De taalgebruiksregel 127
- Samenvatting 131
Achtergrondliteratuur 132
- 9 Strategisch manoeuvreren 135**
- 9.1 Het combineren van redelijkheid en effectiviteit 136
 - 9.2 Een dialectisch en een retorisch perspectief 136
 - 9.3 Drie aspecten van strategisch manoeuvreren 138
 - 9.4 Argumentatieve strategieën in betogen en discussies 140
 - 9.5 Drogredenen als ontsporingen van strategisch manoeuvreren 143
- Samenvatting 146
Achtergrondliteratuur 147

10	Strategisch manoeuvreren in verschillende communicatieve activiteitstypen	149
10.1	Communicatieve activiteitstypen	150
10.2	Argumentatieve karakterisering van een communicatief activiteitstype	151
10.3	Institutionele voorwaarden bij het strategisch manoeuvreren	154
10.4	Contextueel bepaalde specificatie van kritische vragen	156
	Samenvatting	158
	Achtergrondliteratuur	159
11	Schriftelijke betogen	161
11.1	Redelijkheid en effectiviteit als basisvoorwaarden	162
11.2	Het analytisch overzicht als hulpmiddel bij het (her)schrijven	163
11.3	Een neutrale en een geëngageerde argumentatieve stijl	165
11.4	Het bewaken van de redelijkheid	168
11.5	Het bevorderen van de effectiviteit	173
	Samenvatting	181
	Achtergrondliteratuur	182
12	Mondelinge betogen en discussies	185
12.1	Twee vormen van mondelinge argumentatieve gedachtewisseling	186
12.2	De voorbereiding van een mondeling betoog	187
12.3	Het houden van een mondeling betoog	190
12.4	De voorbereiding op een discussie	191
12.5	Deelnemen aan een discussie	193
	Samenvatting	196
	Achtergrondliteratuur	197
	Oefeningen per hoofdstuk	199
	Controlerende toets	271
	Antwoorden bij de controlerende toets	275
	Begrippenlijst	278
	Overzicht van discussieregels en drogredenen	283
	Literatuur over argumentatie	287
	Over de auteurs	290
	Illustratieverantwoording	291
	Register	292